

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvcvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4. Vtrum hæc scientia in Christo fuerit minor scientia angelorum.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

QVAEST. XI.

q.d. 14. art. 3.
q. 3. & uer. 3.
q. 20. art. 3. ad
3.
lub. 3. art. 14. nō
procl. a fin.
& lib. 3. c. 22.

lun. phantasmata
qua non nisi refle-
xione, aut exten-
sione attinguntur ab
intellectu;

¶ Super questionis
11. articulum car-
bium.

¶ Itulus, ut so-
nat, sumendus
est.
In corpore unica
distinctio est bimem-
bris, cum confluens
singulis singulis, iuxta
membra. Di-
stinctio: scientia di-
scursiva seu collati-
ua dicitur dupli-
citer, vel quo ad acqui-
sitionem, vel quo ad
usum. Prima conclu-
sio est. Scientia infu-
sa anima Christi non
est collativa secundum
acquisitionem. Probatu-
r: quia fuit
non per investiga-
tionem acquisita, sed
diuinus indita. Se-
conda conclusio est.

q. prae. 2. s.

¶ 2. Inter
prin. & me-
dium.

4. 3. art. 3.

T Itulus clariss.
¶ In corpore
articuli eituni-
ca distinctio bimem-
bris, cum singulis
conclusionibus.
Distinctio est: Scien-
tia indita anima Christi
potest dupli-
citer considerari:
primo secundum id,
quod habuit ex cau-
la influente; secundo
secundum id quod
habuit ex subiecto
recipiente. Prima
conclusio est. Scien-
tia indita anima Christi
est multo ex-
cellenter scientia ange-
lorum, quantum
ad id, quod se tenet
ex parte Dei influen-
tis, quo ad duo, hoc
est multitudinem co-
gnitorum, & certi-
tudinem cognitio-
nis. Probatur, quia
lumen spiritualis gra-
tia indicum anima Christi est multo ex-
cellenter, quam lu-
men naturaliter in-
dicum naturae ange-
licae. Secunda con-

gere, non cōuertendo se ad phā-
tāmata: poterat tamen intellige-
re, sc̄ ad phantasmata conuerteren-
do: & ideo sensus non fuerunt
frustra in ipsa, præfertim cum
sensus non dentur homini so-
lum ad scientiam intellectuam,
sed etiam ad necessitatem uitæ
animalis.

ARTICVLVS III.
Vtrum hæc scientia fuerit collativa.

A D TERTIUM sic procedi-
tur. Videtur quod anima Christi hanc scientiam non ha-
buerit per modum collationis.
Dicit enim Damasc. in lib. 3.* In
Christo non dicimus cōsūlū, neque electionem. Non autem
remouentur hæc a Christo, ni-
si in quantum important colla-
tionem & discursum. ergo ui-
derur quod in Christo non fue-
rit scientia collativa vel discursiva.

¶ 2 Præt. Homo indiget collatio-
ne & discursu rationis, ad inqui-
renda ea, quæ ignorat: sed anima Christi cognovit oīa, ut supra di-
ctum est. * non ergo in ea fuit
scientia discursiva vel collativa.
¶ 3 Præt. Scientia aīa Christi se-
habuit per modū cōprehēsorū,
qui angelis conformantur, ut dī
Matth. 22. sed in angelis non est
scientia discursiva, seu collativa,
ut patet per Dio. * 7. c. de di. no.
ergo nec etiam in aīa Christi fuit
scientia discursiva seu collativa.

SED CONTRA est, quod Christus habuit animam rationalem, ut supra habuit est. * Propria au-
tem operatio animæ rationalis ē
conferre & discurrere de uno in aliud. ergo in Christo fuit scientia
discursiva vel collativa.

R E S P O N S U M. Dicendum, qd aliqua
scientia post esse discursiva vel
collativa dupliciter. Vno mō,
quantū ad sciētā acquisitionē,
sicut accidit in nobis, qui p̄cedi-
mus ad cognoscendū unum per
alīud, sicut effectus p̄ causas, vel
econuerter. Et hoc modo sciētā
aīa Christi non fuit discursiva
vel collativa: quia hæc sciētā, de
qua nunc loquimur, fuit sibi diui-
nitus indita, nō per investigationem
rationis acquisita. Alio modo,
pōt dici aliqua sciētā discursiva
vel collativa, quā ad usū:
sicut interdum sciētēs, ex causis
concludēt effectus, nō ut de no-
uo addiscant, sed uolētes uti sciē-
tā, quā iam habēt. Et hoc modo
scientia aīa Christi poterat esse
collativa & discursiva: poterat n.
ex uno aliud concludere, sicut si-

F bi placebat. Sicut Matth. 17. cum
Dñs quāsisset a Petro, a qbus re-
ges terræ tributum acciperent, ea
filiis suis, an ab alienis, Petro re-
spondente, quod ab alienis con-
clusit, ergo liberi sunt filii.

AD PRIMVM ergo dicendum,
qd a Christo excluditur consilium,
quod est cum dubitatione; & per
consequens electio, que in sui ra-
tione tale consilium includit. Nō
autem a Christo excluditur usus
consilandi.

AD II. dicendum, quod ratio
illaprocedit de discursu & colla-
tione, prout ordinantur ad scien-
tiam acquirendam.

AD III. dicendum, quod
beati conformantur angelis, quā
tum ad dona gratiarum, manet
tamen differentia, quæ est secun-
dum naturam, & ideo uti colla-
tione & discursu, est connaturale
animabus beatorum, non autem
angelis.

ARTICVLVS IIII.
Vtrum hæc scientia in Christo fuerit ma-
ior scientia angelorum.

A D QVARTVM sic procedit.
Videtur, qd huiusmodi scien-
tia in Christo fuit minor, quā
in angelis. Perfectio enim propor-
tionatur perfectibili: sed anima hu-
mana secundum ordinem natu-
rae est infra naturam angelicam.
Cū igitur scientia, de qua nunc
loquimur, sit indita anima Christi
ad perfectionem ipsius, vide-
tur quod huiusmodi scientia fue-
rit infra scientiam, qua perfectitur
natura angelica.

¶ 2 Præt. Scientia animæ Christi
fuit aliquo mō collativa & discur-
siva, qd non potest dici scientia
angelica. ergo sciētā anima Christi
fuit inferior scientia angelorū.
¶ 3 Præt. Quanto aliqua scientia
est magis immaterialis, tanto est
potior: sed scientia angelorum est
immaterialis, quam scientia ani-
mæ Christi: qd anima Christi est
actus corporis, & habet conuer-
sionem ad phantasmata, quod de
angelis dici non potest. ergo sciē-
tā angelorum est potior, quam
scientia Christi.

SED CONTRA est, quod Apost.
dicit Heb. 2. Eum autem, qui mo-
dico quam angeli minoratus est,
videmus Iesum propter passionē
mortis, gloria & honore corona-
tum. Ex quo apparet, quod pro-
pter solam passionem mortis di-
catur Christus ab angelis minora-
tus: non ergo propter scientiam.

R E S P O N S U M. Dicendum, quod

clausio est. Scientia
indita anima Christi,
quantum ad id
quod se tenet ex par-
te subiecti recipien-
tis, est infra scientiam
angelicam. Manife-
statur, quia modus
cognoscendi natura-
lis anima humana
est inferior angelicæ,
ut patet ex collatio-
ne, & discursu, & phā-
tafinate.

¶ Nota hic, quod for-
malis differentia inter-
has duas cōditio-
nes scientia infuse
anima Christi, consi-
lit in diversitate e-
ius, quod se tenet ex
parte gratiæ influ-
xus, & eius quod
se tenet ex parte fu-
biei.

Et primus quidem
effectus gratiæ influ-
xus uidetur lu-
men gratiæ inditu-
mam anima Christi, quod
extendit se, & ad
tot & ad tam excel-
sam certitudinem pa-
rit duos hos effectus,
hoc est, quod anima
Christi per infusam
scientiam multo plura
cognoscit, quam an-
geli. (qua facit omnia
creata, quæ quanti-
doque sunt) & cer-
tius fit etiam illa,
quorum cognitio co-
munis est sibi & an-
gelis.

Primus autem con-
sequens subiecti
recipiens, est modus
recipiendi scientiam,
quia scilicet recipit
illam diuīsum, per spe-
cies minus univer-
ses, quam sunt spe-
cies angelicæ, hoc e-
nam ex parte subie-
cti se tenet, ut in articulo
sexto huius qd patet,
& hic effectus ac
defectus est essentialis
scientia infusa.

Alii autem effectus,
scilicet cōfere, discu-
rere &c. non acciden-
tales, quia possunt
adesse & absente huic
scientia, & eius usu.
Verum, quia manife-
stiores sunt isti, & ille
seruabatur sexto art.
(ubi ex propo-
sito tractandus erat), tam
proprias habens dif-
ficultates) ideo Au-
tor horum in litera
hac meminit, non tā
quam in his confite-
ret essentialis differ-
entia, sed tamquam in
illis sit esset mani-
festare defectum sci-
entiae infusa ex parte
subiecti. Et potes-
hos effectus colla-
tiones, discursus &
phan-

phantasmatum eleuare, & dicere, licet actualiter discursus aut phantasma tunc ut sit accidentale scientia in fusca etiamen scientia infusa anima Christi ex hoc ipso, quod apta nata est compati in suo uero discursu ac phantasmata, manifestatura posteriori essentialiter consequente, interior scia angelica, qua nec discursum, nec phantasma patitur, suo admissi certi sicut etiam modus scientiae invenientur. Autem ab essentiali proprieitate in 3. articulo manifestata, declaravit intentum hic, a notioribus tradens doctrinam referens pro proprio loco essentialiter differentiam de partcularitate specierum. Circa doctrinam predictam sunt duo dubia ex Scio. in 3. sent. dicitur 1. q. 4. Alterum de perfectione seu nobilitate specierum inferiarum atque Christi sed quoniam Author ad sexum hoc differt articulum, ideo illuc tractandum referetur. Alterum de actualis ac intuitu cognitionis perfectione, quam anima Christi habuit in proprio genere, quod hic tractandum est. Tenet quidem, quod anima Christi imperficiuntur quocumque angelo intuitu cognovent in proprio genere quicquid in tueri utique datum est. Et ratio sua est, quia obiectum idem respectu utriusque, & intellectus animi Christi est imperficiens, quam intellectus angelorum. Reprimet igitur, quod omnes possint in calorem; sed quia ex errore in principiis procedit, excludenda venit: prouenit enim hic error ex illo falso principio. Notitia intuitu in proprio genere non est per speciem, & rursum, ad hunc modo notitiam concurrens solus intellectus cum obiecto. Primum enim iam ex dictis patet esse falsum, secundum uero ex requisito lumine infuso ad cognitionem supernaturalem rerum in proprio genere, arguitur falsitatis. Et potes tu ex hoc lapsum arguere principia hec esse falsa, ut pote deducantia ad infinitum de Christi anima tentantia, namque secundum gratitudinem animae intellectus non minoratus ab angelis, sed super omnem angelos sublimatus, cum non nisi paulominus, hoc est, secundum corporis passionem, ut exponit Apostolus ad Heb. 3. fuerit minoratus ab angelis. Cognoscit ergo anima Christi tam abstractive, quam intuitu per infusas species in proprio genere res longe perfectius, quam quicunque angelus, & hoc excellentiori lumine grantio sibi collato, quam sit lumen naturale angelorum, ut in litera dicitur.

Super questionis undecima articulum quintum

Titulus clarus est.

In corpore articuli unica est conclusio. Scientia indita

Anima Christi fuit habitualis. Probatur, Modus scientiae incidentia anima Christi fuit conueniens subiecto recipiente, ergo scientia indita anima Christi fuit habitualis. Antecedens probatur; quia recepum est in recipiente per modum recipientis. Consequentia uero probatur: quia modus connaturalis anima humana est, ut recipiat scientiam per modum habitus. Probatur hoc. Modus connaturalis anima humana est, ut quandoque sit intelligens actu & quandoque in potentia. ergo modus connaturalis eiusdem est, ut quandoque sit in habitu, quia medium inter puram potentiam, & actum completem est habitus, & medium est eiusdem generis cum extremis, hoc est si extrema sunt naturalia, medium est naturale; & si extrema sunt connaturalia, medium est connaturale: hoc enim ad idem est generis spectat: quia penes unitatem subiecti communis extremis & medio attenditur genus. Et sicut est naturalis via inter extrema per medium, ita oportet esse connaturalem viam per medium in illo, cui utrumque extremum est uicissim connaturale, alioquin transitus de connaturali extremo ad aliud connaturale extremum non est connaturalis, aut sine medio, extremis non habentibus medium, quorum utrumque a natura ordine exorbitat.

Probatur hoc. Modus connaturalis anima humana est, ut quandoque sit intelligens actu, quandoque in potentia: medium autem est eiusdem generis est medium & extrema: & sic patet quod modus connaturalis anima humana est, ut recipiat scientiam per modum habitus: & ideo dicendum est, quod scientia indita anima Christi fuit habitualis, & poterat ea uita, quando uolebat.

S E D C O N T R A, Scientia Christi de qua nunc loquimur, uniuoca fuit scientia nostra: sicut & anima cius fuit unius speciei cum anima nostra: sed scientia nostra est in genere habitus. ergo & scientia Christi fuit habitualis.

R E S P O N S U M. Dicendum, quod sicut supra dictum est, * modus huius scientiae inditae anima Christi fuit conueniens ipsi subiecto recipienti: nam receptum est in recipiente per modum recipientis. Est autem hic modus connaturalis anima humana, ut quandoque sit intelligens actu, quandoque in potentia: medium autem est inter puram potentiam & actum completem, est habitus: eiusdem autem generis est medium & extrema: & sic patet quod modus connaturalis anima humana est, ut recipiat scientiam per modum habitus: & ideo dicendum est, quod scientia indita anima Christi fuit habitualis, & poterat ea uita, quando uolebat.

A D P R I M U M ergo dicendum, quod in anima Christi fuit duplex cognitionis, & utraque suo modo perfectissima. Vna quidem excedens modum naturae humanae, qua scientia Christi fuit habitualis, & poterat ea uita, quando uolebat.

Est autem ipsius infusa dicitur perfectissima, non simpliciter, quia neutrino modo est perfectissima, sed in genere, hoc est genere cognitionis rerum in proprio genere. In hoc siquidem genere est perfectissima, & negative, quia nulla scientia in proprio genere inuenitur perfectior illa, qua data est anima Christi & positiva, quia ipsa est perfectior qualibet alia scientia in proprio genere inuentarum, tam in hominibus, quam in angelis. In responsione ad secundum nota primo, quod cum multipliciter potuerit argumento secundo satisficeri, puta ex parte ipsius habitus, dicendo quod licet non possit tali modo, hoc est numerando unum post aliud exire in actum cognitionis infinitorum, quia habitualiter nouit, potest tamen exire in actum cognitionis corundem alio modo. simul cognoscendo actu quacumque per unum spectem representatur, ita quod cognitio si successiva quod ad numerum spem intelligibili, quae sunt finitae, & non quod ad numeram per illas cognitiones, quae sunt infinitae. Nec exigit ha-
tertia S. Thomæ.

H. 2. habitualis